

Ван Чень,

аспірант кафедри теорії музики і вокалу,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Фонтанська дорога, 4, м. Одеса, Україна

ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОГО АРТИСТИЗМУ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ У МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ

Статтю присвячено дослідженню питань формування виконавського артистизму студентів магістратури у процесі підготовки до вокально-викладацької та сценічної діяльності. Розглянуто сутність поняття «артистизм», специфіку його прояву в різних сферах діяльності. Схарактеризовано особливості виконавського артистизму, специфіку його прояву в різних сферах музичного виконавства – інструментальній, музично-драматичній, камерно-вокальній. Розглянуто різні аспекти прояву артистизму в діяльності вокаліста: музично-інтонаційний та сценічно-візуальний. Зазначено психолого-педагогічні умови ефективного вдосконалення виконавського артистизму магістрантів у процесі підготовки до вокально-фахової діяльності.

Ключові слова: артистизм, студенти магістратури, викладання вокалу, вокально-виконавський артистизм.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції в розвитку культури й освіти світового суспільства посилили вимоги соціуму до індивідуальності особистості, здатної до творчої самореалізації, досягнення найвищого рівня майстерності, фахового артистизму.

Удосконалення артистизму є важливим питанням і у галузі вокально-педагогічної діяльності: підготовка вчителя музики до власного виконавства, співочої творчості є важливою складовою його вокально-педагогічної діяльності: висока виконавська майстерність стає запорукою якісного втілення художньо-образної змістовності вокальних творів, а здатність фахівця до успішної концертно-виконавської діяльності дає поштовх його педагогічному мисленню й нахненню, стимулює цілеспрямоване й всебічне фахове самовдосконалення.

У працях музикознавчого, музично-психологічного, педагогічного спрямування проблема виконавського артистизму музикантів досліджується досить активно. Предметом аналізу стають питання підвищення артистизму в галузі інструментально-виконавської підготовки, у сфері музично-драматичних видів мистецтва, в яких суттєву роль відіграє втілення співаками в опері, музичній комедії, мюзиклі образів і дій своїх героїв, що потребує від них певної артистичності.

У підготовці магістрантів музично-педагогічних ВНЗ до викладання вокалу в навчальних установах різного освітнього рівня, в якості музичного матеріалу використовуються, в основному, камерні твори – романси, народні пісні, а також шкільний, дитячий репертуар. Натомість, питанням вдосконалення виконавського артистизму співаків як виконавців камерних творів, а також розвитку артистичності у майбутніх викладачів вокалу в науково-методичній літературі приділяється недостатньо уваги, що засвідчує актуальність проблем, розглянутих у статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі артистизм розглядається як природна властивість людини. Аналіз літературних джерел показав, що уява про артистизм пов'язується з різними сферами його прояву, зокрема з артистизмом особистості в побутово-рольових, фахово-ділових ситуаціях, в художньо-мистецькій діяльності у сфері театрального, хореографічного та музичного виконавства.

У найбільш загальному вигляді під артистизмом науковці розуміють загальну властивість людини внутрішню перестроюватись, приймаючи на себе різні соціальні ролі й функції, вступаючи у різні типи відношень [1]. Прояв артистизму у побутовому сенсі пов'язується із загально-емоційною сприйнятливістю, чутливістю, здатністю невимушено і впевнено тримати себе, або, навпаки, приховувати (за необхідністю) свої істинні почуття. Характеризується артистизм цього типу також і манерою спілкування, в процесі якого проявляються ступінь інтонаційно-мовленевої експресії, виразність і пластичність рухів, жестів, інформативно-мінливий вираз обличчя тощо. Визначається, що здатність до артистичного поведіння відіграє важливу роль у діяльності суб'єкт-суб'єктного типу, особливо за обставин, в яких виникає потреба людини у «подачі» себе, створенні певного іміджу, наприклад, у дипломатичних переговорах, діловому спілкуванні, в бесіді з метою отримання престижного робочого місця тощо.

Останнім часом все більше уваги приділяється прояву артистизму у сфері педагогічної діяльності. Науковці, зокрема І. Адоевцева, О. Булатова, Г. Гарипова, О. Головенко, В. Загвязинський та ін., зазначають, що виконання вчителем своїх педагогічних функцій вимагає від нього різного роду здібностей – дидактичних, експресивних, перцептивних, організаторських, сугестивних, академічних, при чому всі вони в тій чи іншій мірі містять у собі акторські здібності людини, завдяки яким діяльність, до якої вдається педагог,

стає більш виразною та впливовою. Ознаками педагогічного артистизму вважають емоційність і виразність мови, стиль поведінки, виразність жестів, міміки, відчуття внутрішньої зосередженості при психологічній розкутості, розвиток образного мислення, уяви, а також здатність до імпровізації, натхненного самовираження, тобто якості, які не засвоюються разом із базовими науковими знаннями. Крім того, артистизм вчителя пов'язується з його готовністю переключатися на нові ситуації, опинитися в новому образі, спираючись на свої особистісні властивості з метою врахування особливостей педагогічної ситуації, здійснення індивідуального підходу, з виховною метою тощо.

Артистизм учителя також визнається важливим засобом зорієнтованості на діалогічне спілкування, налагодження особистісного взаємопорозуміння з вихованцями, їх залучення до співтворчості, оволодіння стилем педагогічного впливу на основі витонченого мережива «живого почуття», яке народжується «тут і зараз» [2].

У сфері художньої діяльності «пальма першості» у прояву уваги до артистизму належить, безумовно, театральній педагогіці. Це і стали системи виховання акторів, і розробка методичних праць, присвячених окремим проблемам їх підготовки. Відомими засновниками різних театральних шкіл були Б. Брехт, К. Станіславський, В. Мейерхольд, Е. Вахтангов, А. Таїров та ін. Проблемам розвитку акторських здібностей присвячували свої статті режисери Л. Вів'єн, Г. Товстоногов, М. Захаров, М. Розовській; дослідники – С. Гіппіус, І. Кох, М. Кнебель, М. Савіцкайте, Н. Різвяна. Деякі аспекти акторської діяльності вивчали психологи Л. Бочкар'єв, Б. Теплов, П. Симонов, П. Якобсон.

В естетиці та мистецтвознавстві артистизм розглядається як особлива здатність особистості досягати емоційно-виразного втілення художньо-образного змісту, виявлення унікальної цінності художньої форми, її внутрішнього смислу (М. Бахтін, О. Кривцун, О. Семенов, А. Якимович).

Приділяється значна увага питанням артистизму і в галузі музично-педагогічної діяльності: артистизм учителя музики визнається його незамінною якістю, складовою частиною педагогічної техніки, важливою для педагогічного спілкування, невід'ємним компонентом майстерності та професіоналізму, прояву індивідуальності й досягнення творчого натхнення (Л. Арчажнікова, С. Казачков, А. Козир, Н. Кьон, Л. Майкова, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.).

Мета статті – розкрити сутність поняття «виконавський артистизм» та виявити педагогічні умови підвищення ефективності виконавського артистизму співаків – студентів магістратури музично-педагогічних навчальних закладів.

Завдання статті – виявити особливості виконавського артистизму в різних видах музичного виконавства, специфіку його прояву в співацькій діяльності, схарактеризувати педагогічні умови, які сприяють

вдосконаленню формування у студентів магістратури вокально-виконавського артистизму.

У процесі дослідження застосовано такі **методи**: аналіз, систематизація та узагальнення даних з психолого-педагогічної, музикознавчої, мемуарної літератури, порівняльний аналіз сутності артистизму та особливостей його прояву в різних сферах діяльності та визначається специфіка підготовки фахівців до різних форм музично-сценічного виконавства.

Виклад основного матеріалу. Як було зазначено вище, у підготовці викладачів дисциплін естетичного циклу, зокрема з музичного мистецтва, питання оволодіння педагогічним артистизмом набуває особливого значення, що зумовлено специфікою діяльності художнього типу. Надзвичайно важливо, що ця специфіка потребує від митців артистизму як неодмінної складової мистецької діяльності: саме артистизм, як зазначають науковці, вносить новий вимір у художньо-образну змістовність твору, породжуючи його «над-сенс». Тому до рівня сформованості артистизму викладачів з мистецьких дисциплін висуваються особливо високі вимоги, пов'язані з художньо-образною природою змісту навчання та значущістю суб'єктно-емоційної складової педагогічного процесу.

Отже, на відміну від побутового, ділового та педагогічного, артистизм, який проявляється у сфері художньо-творчої діяльності, становить його атрибутивну, сутнісну властивість, являючи собою одну з основоположних ознак та умов прояву. Саме у такому тлумаченні виникло поняття «артистизм» (від фр. *artistique* – художній), яке розуміється як високий рівень майстерності у діяльності художньо-естетичного спрямування.

У сфері музично-виконавського мистецтва проблема артистизму висвітлюється, здебільшого, у працях, пов'язаних з аналізом діяльності видатних митців. У галузі музичного мистецтва найбільш активно ці питання розглядаються в музично-психологічних працях та методичних розробках, присвячених проблемам інструментального музикування (М. Берлянич, Л. Коган, М. Фейгін, Ю. Цагареллі, О. Шульпяков та ін.).

Для нас важливо, що, в результаті спеціального аналізу праць з питань артистизму у вокально-педагогічній літературі, виконаного М. Кузнецовим, було встановлено наступне: на відміну від інструменталістів, у численній кількості мемуарів і записок оперних артистів питанням виконавського артистизму, вивченню теоретичних праць та досвіду знаних майстрів оперної сцени, музично-акторської гри К. Станіславського, В. Немировича-Данченка, Ф. Шаляпіна суттєва увага не приділяється, що свідчить про недооцінку у вокальній педагогіці значущості цілеспрямованого виховання артистизму майбутніх співаків [2].

З огляду на досліджувану тему, звертає на себе увагу та обставина, що видатні представники фортепіанного мистецтва минулого, зокрема Л. Коган,

Н. Мільштен, Г. Нейгауз, С. Рахманінов, проявляли значний інтерес до творчої спадщини знаного співака-артиста Федора Шаляпіна. Так, Г. Нейгауз постійно повертався до аналізу технологічних тонкощів виконавсько-артистичної діяльності співака, вивчав способи створення художнього образу та його сценічного втілення, спирався на думки Шаляпіна щодо самоконтролю артиста під час виступу. При цьому видатний піаніст і педагог відзначав спільність цих проявів у різних формах музично-творчої діяльності – музично-інструментальному, театральному-драматичному та музично-драматичному різновидах. Зважаючи на це, звернемося до праць науковців, які досліджували питання виховання виконавського артистизму в музикантів різних спеціальностей.

Ю. Цагареллі визначає артистизм музиканта як здатність впливати на слухачів засобами талановитого вираження внутрішнього змісту художнього образу на засадах сценічного перевтілення. Виконавський артистизм розуміється автором як спроможність музиканта діяти за логікою змісту музичного образу, змінювати стан емоційної напруги, відтворювати динаміку змін емоційних переживань засобами музично-виконавської виразності [4].

З погляду науковця, в досягненні виконавського артистизму важливими є синтез техніки та високої духовної культури, знаходження художнього, ідейного смислу мистецьких феноменів та їх втілення на основі виконавської майстерності, завдяки чому цей процес стає, за виразом Б. Асаф'єва, мистецтвом «інтонованого смислу».

У музично-психологічних дослідженнях Б. Теплова, Г. Костюка значна увага приділяється ролі внутрішньої природи: темпераменту, імпульсивності, урегульованості психічних процесів, розвитком здатностям до внутрішньо-психологічного й зовнішньо-візуального перевтілення, які суттєво впливають на якість прояву артистизму. Увага науковців акцентується на тому, що саме завдяки цим здібностям у музиканта виникає можливість відтворювати змістовно-образну сутність художнього феномену, динаміку розвитку художнього змісту, досягти єдності свідомого застосування комплексу засобів, навичок і вмінь виразного виконання та підключеної до цього процесу інтуїції, на основі чого відбувається творчо-артистична діяльність. Їх досягнення пов'язується з органічним поєднанням внутрішніх переживань та способів їх зовнішнього відтворення, взаємним доповненням інтуїтивно-імпрізаційного та споглядально-рефлекторного, раціонального й емоційного компонентів сценічної, виконавчо-творчої діяльності, стаючи основою багатомірного творчого самовираження й художньо-творчого спілкування у виконавському процесі.

Інші дослідники акцентують увагу на тому, що досягнення артистизму потребує від музиканта мобілізації всіх сфер психічного буття: свідомості, волі, емоцій, натхнення, відповідного розкриття потенційних здібностей, які сприяють успішності виразного,

впевненого, артистичного виконавства (С. Казачков, Л. Майковська). З огляду на це, надзвичайно важливою для розвитку артистизму виконавця визнається його інтелектуальна, волюва активність, постійне знаходження в пошуково-виконавському стані слухового, інтелектуально-рефлексивного типу, сформованість навичок адекватної самооцінки та, за необхідністю, пошуково-корекційної діяльності.

Зазначається, що саме завдяки діалектичному поєднанню творчої уяви, володінню технікою художньо осмислених виконавських дій, розвиненій рефлексії й здатності до адекватної самооцінки, відбувається подолання антагонізму емоційного й логічного, конкретного й абстрагованого, інтуїтивно-інстинктивного та когнітивно-знанневого компонентів діяльності, імпрізаційності виконавсько-творчого процесу та постійного самоконтролю (Л. Бочкарьов).

Відтак, формування артистизму є складним, багатовекторним процесом, основою якого є вдосконалення у виконавця здатності до осягнення задуму автора твору, «проникнення» в його почуття, роздуми й переживання, розгадування смислів, закладених у творах, спроможність до їх особистісної художньої інтерпретації, вживання в образ «герою» та його втілення досконалими виконавсько-технічними прийомами й засобами виконавської виразності.

Усі ці характеристики стосуються і вокально-виконавської діяльності. Однак виконавство співака, на відміну від інструментального музикування, характеризується такими особливостями, як поєднання слова й музики у створенні художнього образу, а також безпосереднім візуальним контактом вокаліста зі слухачами.

Специфіка утворення художнього образу двоєдністю поетичної та музично-інтонаційної складових зумовлює потребу у проникненні виконавця в сутність художнього образу твору через розуміння і вербально-поетичних образів, і його втілення музично-інтонаційними засобами. Вдумливий аналіз літературно-музичного тексту твору стає основою усвідомлення його художньої ідеї, створення власної інтерпретації, будування динаміки розвитку художньо-образної палітри твору. Не менш важливо виховувати у вокаліста і здатність вслухуватись у свій внутрішній світ переживань, самостійно шукати індивідуалізовані засоби втілення знайденого і відтвореного в уяві художнього образу відповідним комплексом виконавських прийомів і способів вокального інтонування.

Зрозуміло, що на шляху втілення цього ідеально-художнього образу потребується всебічне володіння співацькою технікою. З точки зору підвищення якості артистизму вокаліста, процес оволодіння актуальними для певного твору вокально-технічними прийомами має «одухотворятись» проміжною метою – втіленням художнього образу твору та «прикінцевою» метою виконання – створенням певного художньо-естетичного враження на слухачів. Тобто в процесі пошуку фонаційно-технічних прийомів, відпра-

цювання технологічних навичок, як-от: вірного звукобудування у високій вокальній позиції, сформованих навичок активної співочої артикуляції, володіння технікою фразування, філірування звуку, його динамічного варіювання тощо, мають завжди пов'язуватись з уявленням про їхню естетичну цінність, змістово-художню виразність, проектуватись на завдання досягати яскравого образного враження.

Отже, єдність музично-інтелектуальної та технологічно-співачкої підготовки, усвідомленого художнього задуму як основи для застосування досконалих вокально-технічних прийомів становлять важливу умову розвитку виконавського артистизму співака.

Наступна особливість прояву артистизму у вокально-виконавській діяльності пов'язана з тим, що у процесі сценічного виступу співак, на відміну від музиканта-інструменталіста, вступає у безпосередній візуальний контакт зі слухачами. Завдяки цьому, співак справляє художнє враження на публіку не тільки вокально-інтонаційною стороною виконавства, а й зовнішніми засобами, починаючи з костюму, виходу на сцену, співочо-сценічної постави, і завершуючи характером жестикуляції, міміки, поглядів. Відтак, співак має досконало володіти і внутрішнім, музично-виражальним артистизмом, і артистизмом зовнішньо-театралізованого типу, досягати цілісності художнього враження за рахунок природного злиття вокально-інтонаційного вираження динаміки розгортання художньо-образного змісту твору та майстерності його сценічно-драматичного втілення.

Досягнення такої єдності, за думкою І. І. Силантьєвої, забезпечується за рахунок уміння швидко змінювати «персональний стан» і психологічне самопочуття, настроюватись на той чи інший емоційний модус, що потребує здатності до «привласнення» характеру, почуттів, переживань героя твору і діяння в руслі й логіці певного образу [3].

Зазначимо, що задля оволодіння мистецтвом «вживання» у образ персонажу, співак має володіти вмінням «відсторонюватись», абстрагуватись від оточуючої дійсності, досягати максимальної концентрації уваги на творчому процесі, на технічних та художніх завданнях, які мають вирішуватись задля створення певного художнього образу. У розгляді шляхів, які сприяють успішності становлення артистизму майбутнього фахівця у галузі вокального мистецтва, звернемося до висловлювання видатного психолога Л. С. Виготського, який писав: «Навчити творчому акту мистецтва неможливо, але це зовсім не означає, що вихователь не в змозі сприяти його утворенню й появі. Через свідомість ми проникаємо в несвідоме, ми можемо певним чином так зорганізувати свідомі процеси, щоб через них викликати процеси несвідомі» [1, с. 247].

Отже, створюючи умови для стимуляції артистизму магістрантів, важливо сформулювати в їхній свідомості особистісно-прийнятний художньо-змістовий образ, розуміння сутності виразно-технологічних

завдань, які постають перед ним, значущість зовнішньо-візуальних прийомів втілення художніх емоцій, характеру «героя», його переживань.

На цьому шляху важливим вдається «втягнення» студентів у такі види діяльності, які б стимулювали прояв найкращих властивостей, надавали б їм сміливості й упевненості у своїх можливостях. Так, задля вдосконалення зовнішніх способів прояву артистизму магістрантами доцільним є набуття досвіду застосування комплексу технічних прийомів, запозичених із театральної та хореографічної педагогіки в тій частині, яка впливає на розвиток загальної виразності постави, художньої пластики у жестикуляції, навичок погляду-спілкування, міміки, а на цих засадах – і їх адаптації до умов вокального виконавства, наприклад, опанування специфічно-вокальними мімічними прийомами, поєднанням-супроводом вокальної інтонації відповідними жестами тощо.

Відтак, важливою умовою розвитку артистизму співака-виконавця вважаємо засвоєння ним у процесі вживання в динаміку художньо-образного розвитку твору елементів театральної та хореографічної виразності, адаптованих до специфічних форм вокального виконавства.

Не менш важливим вважаємо також стимуляцію артистизму співаків на засадах формування у них ставлення до вокального виконавства як до способу художньо-творчої комунікації. Засобами його вироблення стають ставлення до вживання у образну сферу твору як до процесу внутрішнього діалогу з його автором, створення ситуацій творчого спілкування між всіма учасниками навчально-виконавського процесу – викладачем, студентом-співачом, концертмейстером, сумісні зусилля яких уможливають втілення художнього образу на певному рівні артистизму, нарешті, творчий полілог має встановитись між виконавцем і слухачами, які реагують (як на рівні підсвідомості, так і у формі аналітично-усвідомленої критики) як на емоційність інтонування, досконалість, красу й виразність звучання, так і на зовнішні прояви створюваного образу.

Отже, формування комунікативно-художніх умінь студентів є важливою умовою прояву їхнього артистизму у вокально-виконавській діяльності.

Включення у процес художнього пізнання й творчих пошуків у виконавство-спілкування, побудоване на засадах здатності донести художні ідеї до слухачів, потребує від музиканта внутрішньої впевненості, сміливості, здатності до концентрованої енергійності, зібраності, досягнення творчого натхнення, вміння «заражати» ним своїх слухачів, суттєвих енергійних затрат, володіння способами емоційно-вольової саморегуляції. Засобами вдосконалення емоційно-вольової сфери визначають створення ситуацій успіху, забезпечення психологічної підтримки в невизначених ситуаціях, творчих спроб і пошуків, що має позитивно впливати на ступінь впевненості студента в своїх можливостях, відсутність страху перед можливими

невдачами. Задля зміцнення емоційно-вольових властивостей застосовуються психотренінги, методики самонавіювання, створення умовно-концертних ситуацій, організація рольових ігор, «кастингу» на вибір кращого твору з репертуару студента задля включення найбільш вдало виконаного до програми концерту тощо. Завдяки застосуванню спеціального комплексу вправ і педагогічних прийомів, відбувається цілеспрямоване формування в студентів здатності до емоційно-вольової саморегуляції, а з цим – і успішний розвиток у них виконавського артистизму.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підводячи підсумки, слід зазначити, що під вокально-виконавським артистизмом будемо розуміти вищий рівень мистецької зрілості співака, який проявляється в єдності сформованих музично-інтелектуальних, вокально-технологічних і творчому-комунікативних властивостей, здатності до художньо-цільової, емоційно-вольової саморегуляції, що в сукупності забезпечує впливовість вокаліста на слухачів у донесенні до них художньо-образного смислу виконаного твору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л. С. Психология искусства / Л. С. Выготский. – М., 1977. – 344 с.
2. Комаров В. А. Интерпретация феномена артистизма / В. А. Комаров // Актуальные проблемы истории, теории и методики современного музыкального искусства и художественного образования. – Оренбург : Изд-во ОГИИ, 2009. – Вып. 6. – С. 228-231.

REFERENCES

1. Vygotskiy, L. S. (1977). *Psikhologiya iskusstva [Psychology of arts]*. Moscow [in Russian].
2. Komarov, V. A. (2009). Interpretatsiya fenomena artistizma [Interpretation of artistry phenomenon]. *Aktualnye problemy istorii, teorii i metodiki sovremenno-go muzykhnogo iskusstva i khudozhestvennogo obrazovaniya – Topical issues of history, theory and methods of contemporary music art and artistic education*, 6, 228-231. Orenburg: Izdatelstvo OGII [in Russian].

Педагогічними умовами, за яких удосконалення виконавського артистизму магістрантів-вокалістів буде здійснюватись успішно, визнано:

- 1) забезпечення у навчальному процесі єдності музично-інтелектуальної підготовки, розвиненої художньо-образної уяви та виконавсько-співацької техніки;
- 2) адаптацію елементів театральної та хореографічної техніки до умов вокально-камерного виконавства, застосування яких сприяє вживанню співака в образний зміст творів та їх цілісному відтворенню на засадах поєднання художніх інтонаційно-співочих та візуально-виражальних засобів;
- 3) вироблення у студентів ставлення до виконавства як до способу художньо-творчої комунікації засобами сценічно-співочої діяльності;
- 4) цілеспрямоване формування здатності майбутніх співаків до художньо-зумовленої емоційно-вольової саморегуляції.

Подальшої розробки потребують питання методики досягнення цілісності й природності прояву внутрішніх і зовнішніх чинників артистизму співака, вдосконалення в нього здатності до прояву артистизму й натхненності в умовах стресово-сценічної, вокально-виконавської діяльності.

3. Силантьева И. И. Проблема перевоплощения в вокально-сценическом искусстве : автореф. дис. ... д-ра искусствозн. : 17.00.00. / И. И. Силантьева – М. : МГК, 2008. – 42 с.
4. Цагарелли Ю. А. Психология музыкально-исполнительской деятельности : автореф. дисс... д-ра психол. наук / Ю. А. Цагарелли. – Л. : ЛГУ, 1989. – 42 с.

3. Silantyeva, I. I. (2008). Problema perevoploscheniya v vokalno-stsenicheskom iskusstve [The issue of impersonation in vocal and dramatic art]. *Extended abstract of doctor's thesis*. Moscow: MGK [in Russian].
4. Tsagarelli, Yu. A. (1989). Psikhologiya muzykalno-ispolnitelskoy deyatelnosti [Psychology of music and performing activity]. *Extended abstract of doctor's thesis*. Leningrad: LGU [in Russian].

Ван Чень,

аспірант кафедри теорії музики і вокала,
Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

ФОРМИРОВАНИЕ ВОКАЛЬНО-ИСПОЛНИТЕЛЬСКОГО АРТИСТИЗМА СТУДЕНТОВ МАГИСТРАТУРЫ В МУЗЫКАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗАХ

Статья направлена на выявление педагогических условий повышения эффективности исполнительского артистизма певцов – студентов магистратуры музыкально-педагогических учебных заведений. Рассмотрена сущность понятия «артистизм», специфика его проявления в различных сферах жизнедеятельности. Под исполнительским артистизмом понимается готовность музыканта действовать в логике содержания музыкального образа, передавать эмоциональные состояния, степень их напряженности и динамику изменений способами музыкально-исполнительской выразительности. Охарактеризованы особенности исполнительского артистизма и специфика его проявления в различных сферах музыкальной деятельности – инструментальной, музыкально-

драматической, камерно-вокальной. В структуре артистизма вокалиста-исполнителя камерных произведений выделены музыкально-интонационный и сценически-визуальный компоненты. Их единство достигается в процессе интерпретации и воплощения музыкально-литературного образа, вживания в характер, на основе чего певец действует в логике соответствующего образа. Кроме того, обоснованы психолого-педагогические условия эффективного совершенствования исполнительского артистизма магистрантов в процессе подготовки к вокально-профессиональной деятельности, в числе которых:

- обеспечение в учебном процессе единства музыкально-интеллектуальной подготовки, развития художественно-образного воображения и вокально-исполнительской техники;
- адаптация элементов театральной и хореографической техники в условиях вокально-камерного исполнительства, применение которых способствует проникновению певца в образное содержание произведений, их целостному воссозданию на основе комбинации художественных интонационно-певческих и визуально-выразительных средств;
- выработка у студентов отношения к вокальному исполнительству как к способу художественно-творческой коммуникации средствами сценически-певческой деятельности;
- целенаправленное формирование у будущих певцов навыков художественно-обусловленной эмоционально-волевой саморегуляции.

Ключевые слова: артистизм, студенты магистратуры, преподавание вокала, вокально-исполнительский артистизм.

Wong Chian,
*post-graduate student, Department of Theory of Music and Vocals,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
26, Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine*

THE FORMATION OF VOCAL AND PERFORMING ARTISTRY IN MASTER STUDENTS AT UNIVERSITIES FOR MUSIC EDUCATION AND PEDAGOGY

The paper is aimed at determination of pedagogical conditions for improving the effectiveness of performing artistry in singers – master students of universities for music education and pedagogy. The concept of “artistry” and peculiarities of its manifestation in various spheres of life have been considered. Performing artistry is considered as musician’s readiness to perform according to the logics of a musical character, to convey emotional states, degree of their tension and dynamic pattern by means of musical and performing expressiveness. The features of performing artistry and specific character of its manifestation in various spheres of music activities (instrumental, music and dramatic, chamber and vocal) have been characterised. Two components have been distinguished in the structure of artistry of a vocalist who performs chamber works: musically intonational, stage and visual. Their unity can be achieved in the process of interpretation and embodiment of music and literary character, getting into the character, thus, a singer performs according to the logics of a musical character. The following psycho-pedagogical conditions for effective improvement of performing artistry in master students in the course of their preparation for professional activity have been substantiated:

- providing the unity of music and intellectual training, development of artistic imagination and vocal technique;
- adjustment of the elements of dramatic and choreographic technique under conditions of chamber and vocal performing; the use of the above mentioned elements facilitates singer’s penetration into imaginative content of works, their integral reproduction based on the combination of artistic intonational and cantatory as well as visually expressive means;
- development of students’ attitude towards vocal performing as a means of artistic and creative communication by means of singing onstage;
- purposeful formation of future singers’ skills of artistically determined emotional and volitional self-regulation.

Keywords: artistry, master students, teaching vocalism, vocal and performing artistry.

Рецензент: д. пед. н., проф. О. С. Реброва

Подано до редакції 10.06.2016